

J E L E N K Ö R.

84. szám

Pest szombat october' 18dikán

1834.

Foglalat: Magyarország (kerületi ülések; b. Droste, Kukovich, a' Duna Tisza, Honigberger, hangász-ünnep, Körösi Csoma; földrengés; Boráros †, kam. tud.) Portugália (d. Pedro utolsó óráji 's halála; kormányzágon versenység; nemzeti vagyon-eladási pontok, Magalhaes javaslata, 's az új ministerium.) Spanyolország (hadi állás, procur. kamarai határozat az adósságokról.) Anglia (politikáó spanyol szépnem, négeri szabadulás, Bentinck, Santana.) Franciaország (National Mináról, török követség, Beranger képviselő utasítása 's egyebek.) Görögország (Falmerayer, Armanberg, Athene, palikárság.) Törökország (Ali vasútja, 's eltökélése, összeesküvés a' szultán ellen.) China. Németalföld.

MAGYARORSZÁG.

Pozsony. Az urbéri munkálat iránt kiadott k. kir. resolútióra kerületileg tett észrevételek után, ugyanott azoknak diák szerkesztése van most vizsgálát alatt. Felolvastatott szinte a' kerületi ülésben Borsod vm. követének indítványára tett felirási javaslat is, mellyben a' Duna szabályoztatása, meghajóztatási akadályinak főképp a' Vaskapu mellett elhárítási módja 's az egész magyar Duna mentiben Törökországig a' gőzhajózásnak miként eszközöndő létesítése iránt értesítő felvilágosítást kérnek KK. és RRék.

Fels. Urunk báró Droste Ödönt es. † st 's főhadnagyot, Főherczeg-Nádorunk fiai mellé nevelés-ügyelővé (Ayo) méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

Ő szentsége XVI. Gergely pápa által 7ber 30kán tartott titkos Consistoriumban többek közt Kukovich József zágrábi káptalan-ör és kánonok boszniai (diakovári) és szerémi egyesült megyék püspökévé hirdettetett.

Különféle. Hallatlan kicsiny a' Duna 's mindegyre apad, úgy hogy a' Vaskapunál is majd egészen átgázolhatni. Ferencz gőzhajó a' viz csekélysege miatt már szokott utját sem teheti Pesttől Moldováig, míg több vize nem lesz, mert a' porond- és fővénytorlatos helyeken minden óvakodás 's hiúzi szemü kalauzolás mellett is el-elakad. Az Argo legujabban ismét 3mad napig ült a' zátonyon. Illy akadék hátráltatja néha, bár jobbadán kis időre, a' már nem Pozsonyig hanem csak Vajkáig járható Pannóniát is. A' Tiszán is igen számós helyen kocsin 's gyalog járnak keresztül. 'S míg e' folyamink medre nem telik, addig a' Dunán főképp terhes hajó-szállításról nem is gondolkodhatni, annál kevesebbet pedig, mivel számos malmaik is elálltak 's csupán azok forganak, mellyeket a' viz sodrába vagy mélyebb helyeire telepítettek. — Berlini lapok szerint Orenburgban (ázsiai Russziában) mulat most Honigberger nevü brassai születésü erdélyi hazánkfia, híres utazó. Most mintegy 40 esztendő 's 20 év óta összejárta Ázsiának különféle részeit, Brassébul szülőföldjéről menvén Konstantinápolyba, innen a' Libanonra 's Kairóba. Egy évig volt Ali basa szol-

gálatjában. Ezután régiség-keresőleg Anatóliát utazta be, később 7 évig különféle syriai fejedelmeknél orvoskodott 's most hazájába tér vissza. — Bécsben a' hangászat kedvelőji f. eszt. nov. 6án mint fels. Királynékné névnapján nagy hangász-ünnepet készülnék a' cs. k. lovagiskolában adni, 's azt ugyanazon hónap 9én ismételni. Az előadás tárgya Händel G. F. „Belsazer“ nevü oratoriuma lesz, még pedig Mosel ur által (mint „Samson, Jephta és Salamon“ nevü darabok is) a' mostankor szelleméhez idomítva, 's dolgozva. E' végett fölszólítatik minden művész 's művészetbarát, akár férfi, akár szépnembeli, hogy ha e' nagy hangász-ünnepben tetteleg részt ohajtanának venni, vagy irva adják ajánlásukat be, vagy Haslinger Tobiás urnál írják be magokat az e' végre készült jegyzékbe. Az illy hangászati előadások nagy befolyásuak az izlésre 's lélekre. Nem akarván e' befolyás természetébe bocsátkozni, csak említeni akarjuk ez alkalommal, hogy a' nemzeti Casino még a' mult tavaszkor ezen ideát kellő figyelmére méltatá, 's a' kezdet kedvező sikerrel biztat. Egyetlen ohajtása minden hangászat és színészetharáttnak, hogy az idea állandó létre valósuljon itt, 's az egészből idővel a' nem rég megpendített „Magyar Conservatorium“ alakuljon 's ö-öküljön a' Nemzet díszére. — A' pétérvári újságban ezt olvashatni: Körösi Csoma, az isméretes magyar utazó, Himalaya hegység 's Tibetben több évi hihetetlen szorgalommal 's mindennemü baj és inség-szenvedéssel párosult mulatá után, tudományos gazdag kincseivel Calcuttába költözött, hogy azoknak egy részét ottan közfényre bocsáthassa. Itt legközelebb egy tibeti szókönyv nyomtatásával foglalkozott, mellyből néhány, habár nem teljes példány, Európába is eljutott. A' munka 351 lapnyira terjed 4ed réthben, de hja még az előbeszéd 's bévezetés. A' czim csupán tibeti nyelvü, és szórul szóra fordítva így hangzik: „A' tibeti nyelv szótengere, gyűjté Stangghia Phoun tsongh Sang Chari érdemes tanítója, bővité 's rendezé Körösi Csoma Sándor annak tanítványa.“ — 8ber 15kén reggeli 7¼ tájban Pesten és Budán földingás vala, de olly gyengéd, hogy főképp a' zajosb utcza lakosok közül sokan észre sem vették 's voltán kétkedeznek. A' budai várban 's a' dunaparti magasb házakban leginkább vala érezh e-

16. Jászberény 's Rimaszombatban is sept. 15kén 2 percz hiján nyolezadfélkor reggel szelid földzengést tapasztaltak keletről nyugotnak néhány másod perczig tartva.

Boráros János t. Pest vgye táblab. sz. k. Pest városa volt főbírája 's tanácsosa, a' pesti polgári katonaság ezredese 's a' nemzeti iskolák helybeli igazgatója f. hónap 15kén gutaütés következtében csendesén hunyt el. 1835ik januar 1sójén vala élete 80dik évét betöltendő. Fél századon túlhaladott tisztviselői diszes pályája ns Pest városa köz és különös ügyeinek annyi tömérdek viszonyi 's ágazatiban, 's azon magas hiedelemmel rokonult köztekintet, mellyet a' megboldogult sokszoros érdemeinél fogva szerze magának, tisztelettel kalauzolya polgártársai előtt, Nestorává méltaták őt ns Pest városa tisztikarának 's polgáregyetemének, 's minthogy sirján innen ennek élt, ugy sirján tul is magzatlanul ebben ohajtott intézete 's hagyományi által dicsőülni. Octob. 17kén délután 4 óraker, itt ritkán látott számu, minden rendü, nemü, kuru, karu és vallásu, egyházi és világi sokaságtól teljes fényü menetben kísértettek tetemei önválasztotta nyughelyökre, a' Theresia városi szentegyház sírboltjába.

A' m. kir. bányász kamarai uradalom Gyökés nevü helységében az erdösz hivatal, mellyhez 250 fr. szabad szállás, 40 fr. utazási költség 's egyéb apró járulék van kötve, megürült; az arra vágyók tulajdonságikról minden szükséges bizonyítvánnyal felkészült folyamodásukat 4 hét adatt a' fő kamaragrófi hivatalnál nyujtsák be.

P O R T U G Á L I A.

Entre Minho e Douro tartomány, hol ez előtt a' rablók 's utonállók ismétetlen vendégek voltak, most hemzseg azoktól, 's még Porto közelében sem utazhatni kíséret nélkül bátran. A' síkföld ugy szólván két ellenséges táborra van oszolva, egyik a' papokból 's azokból áll, kik a' megbukott kormányal léteüket veszték el, másik a' telekbirtokosakból, kik t. i. a' tized-eltörlés által meggazdagultak, és azokból, kik tisztségeket nyertek az uj kormány alatt.

A' Morning-Chronicle következő érzékeny 's bélyegző jelenést közöl d. Pedro utolsó napjaiból: „D. Pedro elhunytáiglan megtartotta magas elhatározott karakterét. Orvosával beszélgetvén lemondása előtt, kérdé attól: vannak é gyermekei? Az orvos válaszára, hogy számos házaépe van, viszonzá d. Pedro: „Ugy mindenek előtt arról gondoskodjék Ön, hogy gyermekeinek jó nevelést adjon. Én miat haldokló, kinek szavai nyomosak, kérem Önt, vigyázzon erre. Mert neveltetésem 's Miguel öcsémé anyaira el vala mulasztva, hogy midön emberkorra jutánk, egészen tudatlanok voltunk. Midön életem viszonyai eszes és tapasztalt

férfiakkal ismértetének meg, akkor fődözém tudatlanságomat föl, 's a' mennyire telheték, alkalmat is kerestem művelődésemre. De körülményim fogyatkozásim fölfedezésire vezettek bár, még is kénytelen valék tökéletlen műveltségem 's hibás benyomások befolyása alatt cselekedni. Az érett kornak megvannak saját gondjai és kötelességei, 's a' férfi (meglett ember) kárával látja be, hogy késő azt elérni, mit az ember fiatalágában könnyen sajátjává tehetett volna.“ — Szint a' Morning-Chronicle Lissabonból, sept. 21ről, midön d. Pedro még életben vala, következőt közöl: „Látja Ön, hogy d. Maria egyszerre korlátlan úrasszonyává lön Portugáliának. Semmi kormányzónak vagy kormánytanácsnak nincs alá vetve, ministereit tetszése szerint választhatja, a' cortest minden perczben föl-oszlathatja. A' teljes kir. hatalom illy rögtön átruháztatása 15 éves hgasszony kezébe, kit a' cortes még csak néhány nap előtt tehetetlennek nyilvánított országlásra, a' nép előtt álomnak tetszik. A' közönség itt azon eszközökrül semmit sem tud, mellyek e' nagy változást olly sebtén 's csöndesen okozák, 's én kétlem: ha valljon e' három utolsó nap titkos története valaha szorosan köz tudomásra jutnak e? A' mit én biztos kutföbül megtudhattam, következő: d. Pedro betegsége elhírültével 3 v. 4. kormányásra vágyó versenytárs lépe föl. Legelsőben a' királyné atyanénje d. Izabella, a' don Miguel megjöttkori kormányzó, jöve kérdésbe; utána pedig a' regens hitvese, a' esászárné, ki ugyan e' tiszteletet nem ohajtá maga, de hivei kérték 's birták rá; végre Palmella hg., ki mint a' pairkamara elnöke 's tapasztalt diplomata, habár nem kormányzó is, de legalább kormánytanács elnök reményle lenni. Némelly igen tapasztalt 's tisztességes férfiak javaslák: neveztetnék kormánytanács ki, melly ollyan személyekből állana, kik az ország fő érdekeinek képviselőjik lennének. Terceira hget és Saldanha marquist nevezék olly férfiaknak, kik a' sereg személyviselőjik lennének 'sa' t. — E' tervek mind ellenszegülésre találtak; de az utolsó, t. i. a' kormánytanács képeztetése tán még is léte-sült volna, ha az oppositio néhány tagjának elmés eselszövénye 's a' ministerek részéről egy másik még elmésb, azt meg nem akadályozza. A' kabinet tagjai, kiknek egyedül vala mint statusfőriaknak a' regenshez (Pedróhoz) bejárásuk, minden tekintetüket Izabella hgasszony ellen fordíták, tudván, hogy kineveztetése után hivatalaikban nem maradnak. Palmella hg. baráti látták, hogy javaslatjokat a' cortes nem kedvezön fogadandja, minthogy ezek egyes férfira ugyanazon nagy hatalmat, mellyet a' királyné atyjának engedének, bizni nem fogják; Palmella 's baráti tehát megelégtettek azzal, hogy a' hg. a' javasolt kormány-

tanács tagja legyen. Továbbá azt is láták, hogy e' császárné szándéká sém állana ki a' szoros vizsgálatot. Ő idegen, 's bár a' királynéval mint gyermekkel jól bánt is, onnan még sem lehet követeltetni, hogy a' portugál nép érdekei 's érzelmeivel összeolvassanak v. azonítani (identificiren) fogná magát. Lehetetlen e' napok cselszövényeit mind előszámlálni. Anglia és Franciaország követei e' cselszövényekbe nem avatkoztak, noha ez utóbbi a' királynének Leuchtenberg hggel összekelését, mint szinte a' császárné háznépe minden beavatkozását Portugália ügyeibe, épen nem örömmest nézi. Mint mondják udvarától engedelmet nyert, hogy az összekelésen ne kelljen megjelenie. Howard de Walden lord egyik pártot sem támogató, hanem azt mondá egyedül, hogy kormánya örömmel értendi azon tervet, melly a' királyné érdekeit tartósan képes megalapítani, mint-hogy azt hiszi legtanácsosabb módnak az ország megnyugtatására 's a' külső nemzetek barátsága biztosítására. — Carvalho mostani finantzminister iránt a' közönség olly nagy bizodalommal viseltetik, hogy midőn kétleni kezdé megmaradhatását a' ministerségben, tolongva csődült a' papirospénznek pengő-pénzzé váltására; midőn pedig bizonyos kezde lenni annak finantzministerképen tovább is megmaradásáról, e' szapora pénzváltással föl hagyott azonnal.

Következők a' finantzminister által a' cortesnek benyújtott törvényjavaslat főbb czikkelyei a' nemzeti vagyon-eladásra nézve: „1. czikk. Ezen pillantástól fogva minden telekbirtok, bármí fajú lenne is az, azon privilegiumokkal együtt, mellyek a' lissaboni patriarchai szentegyházzal, a' sz. Maria Mayor székes egyházzal, az eltörölt Casa del Infantadóval, a' valódi szerzetes rendek fölösztatott testületeikkel, a' korona jószágival, 's minden a' korona vagyonához kapcsolt vagy kapcsolandó birtokkal összekötvék, eladókká nyilvánítottanak. E' határozatból kivételnek azon épületek, mellyeket a' kormány valami nyilvános czélra szándékozik fordítani, millyenek a' régiségek 's műdarabok föntartására szánt épületek, vagy olyanok, mellyek mint műremek, vagy mint a' nemzet történeteire nézve jeles időszakai emlékek köz tiszteletre méltók. Ezekről bő részletű tudósítás fog közzé tétetni. 2) Illy eladásnak vagy az udvarnál kell történni a' kincstár fölügyelése alatt, vagy azon tartományokban, hol feküsznek, a' mint t. i. a' nyilvános kincstárnak czélszerűbbnek fog látszani. Ez alkalommal a' nemzeti jószágok eladásánál szokott ünnepélyességet kell megtartani. 3) Az így eladandó birtok árát fizethetni a' status-adósság, ugy szinte a' kormány által 1823 óta kötött belső és külső kölcsön kötelezvényeivel, 's e' kötelezvények azon név és becsben fogadtatnak el,

mellyel azok a' pénzkelet szerint birnak; de a' bitórló (Miguel) kormánya által kiadott kötelezvények e' törvénybe nem értetnek 's nem ismértetnek el a' 's a' t. — A' követházban sept. 19én Magalhaes következő beszédet tarta: „Én a' kamarát nemzeti hála-tételre akarom figyelmessé tenni, mellyre minden tekintetben méltók amaz érdemek, mellyeket a' portugál nemzetnek sőt az egész emberiségnek tön azon nemeslelkű fejdelem, azon rendkívüli férfiu, ki két koronát csak azért látszik örökleni, hogy két nemzetet szabaddá 's függetlenné tegyen. O cs. Fölsége két gyermeke az első házasságból kir. koronát visel, 's az első házasságból származott többi gyermek Braziliában bőven el van mindenképen 's mindennel látva, hogy magas rangjokhoz képest élhessenek; fájdalom! nem úgy van ez Portugáliában levő gyermekeivel a' 2dik ágyból. Még d. Maria Amáliáról semmi gondoskodás sem történt, 's azért ohajtánám magas atyjának azon vigasztalást megadni, hogy leányát örökséggel látná biztosítottnak. Én tehát következő javaslatot teszek: határozassék el, hogy 50 conto de reis mennyiségű adomány tűzessék ki a' nemzeti vagyonból fideicommissumképen; egyszersmind Mindellói hgasszony czím adassék a' magas senhorának, ő cs. Fölsége, d. Pedro braganzai hg. szerencsés kiszállta emlékezetére a' szabadító sereggel a' part azon részén.“ E' javaslatnak későbbi elővétele határoztaték. — A' Revista Espannolában sept. 25ről olvashatni: „Portugália regensének a' cortes megegyezésére d. Maria királyné egybekelésére iránt adott válaszából azt következtethetni, hogy Leuchtenberg hg. a' császárné testvére a' választott völegény (jegyes). Franciaország követe ezen összekelésnek, mint mondják, ellene van.“

African gőzhajó, melly Lissabont sept. 27én hagyá el, hivatalos híret hozá, don Pedro sept. 24én délután 2½ órakor Queluz palotában történt halálának. A' Times levelezője következőleg ír e' történetről sept. 27ről: 24én reggel a' d. Pedrot környezék azt vevék észre, hogy könnyebbül, mi hasonló betegségekben mindig a' közel halálnak hirmondója szokott lenni, de ez uttal még a' braganzai hgné is jobbulást reményle. Egyedül a' magas beteg nem osztozék e' reményben, hanem magához hivatá leányát a' királynét, 's mint haldokló atya arra kérte, hogy elhunytá után tüstént rendelést boeasson ki, melly által minden fogoly, akár politikai akár polgári vétség miatt, kivétel nélkül szabad lábra tétessék. — Ezt a' királyné ünnepélyesen megígérte. D. Pedro enyészte utolsó perczéig megtartotta eszméletét, sorsán teljesen megnyugodván, az ország békes állapotján örvendé. Valamennyi környezőitől elbucsúzott, különö-

sen pedig Mendizabal urtól, ki sept. 23 és 24 között egész éjt nála virasztá. Ez utolsót megölelte, 's megköszönte neki azon szolgálatokat, mellyeket Portugáliának tett. Kivánta, hogy ne királyi gyászpompával, hanem csak mint a' portugáli sereg fővezére temettessék el. Hamvadó tetemei, de minden esetre legalább szive Portóba vitessenek, mint dicsősége színhelyére. — Ugy látszik, aug. 29ike óta érzette vagy sejdítette, hogy sept. hónapon túl élni nem fog. E' sejdítést hitvesével is tudatá, 's arra kérte, ne hagyná őt el végső napjaiban, mit ő Felsőge hiven is teljesíté. — Az új ministerium 24én estve képeztetett. Palmella hg. a' ministertanács elnöke tárca nélkül; a' coimbrai püspök a' követház elnöke belminister; A. Barreto Ferraz, igazságminister; J. da Silva Carvalho, finanszminister; Terceira hg. hadminister; Villa real gr., külminister; A. Jose Freire (előbb hadminister) tengerügyi ministerré lett. A' Globe oct. 4én e' kinevezésekről azt mondja, hogy azok Carvalho unszoltára történtek, és Lissabonban kedvezőleg fogadtatának. Terceira hget a' sereg kedveli, 's ha észtehetsége nem nagy is, magai gen emberséges. A' coimbrai püspök köz tiszteletű férfit 's nyomos befolyást nyerhet az ifju királyné elméjére. Barreto Ferraz ur feddetlen karakterű. Nem csudálhatni ugyan, de igen is örülhetni, hogy Palmella kész vala e' ministeriumba lépni. Silva Carvalho ur nélkül lehetetlenség lett volna ministeriumot képezni, mert a' lissaboni bank egyenesen kinyilatkoztatta, hogy Carvalho kiléptével, számolását a' kormánnyal bérekesztendi. Villareal gr. derék ember, kinek szavában bizhatni. Palmella hg. a' pairkamara elnökségét ezentúl is viselendi. Alelnökké Trigoso nevezeték ki. Palmella hg. a' követháznak következő szókban adá tudtára azon elveket, mellyek az új igazgatást vezérlendik: „törvényeket fog javasolni, mellyek a' statushitelt mind kül- mind belföldön föntartani 's a' charta hatását eszközteni képesek, 's mindent elkövetni, hogy valamennyi portugáli, bármi véleményü legyen is, a' királyné zászlója alá gyülhessen, — 's a' charta constitutionalis szelleme valóban életre juthasson.

SPANYOLORSZÁG.

A' Moniteur octob. 5ről következő hirt ad Spanyolországból: „Bayonneból tegnapi közlemény jelenti, hogy Pamplonában legközelebb 10,000 emberrnyi segítséget vártak a' királyi őrseregből, melly számu katonaság 3 csapatból és két ezredből áll.“ A' Messenger erre megjegyzi: „hogy ezen csapatok és ezredeknek igen teljes számuaknak kell lenniök, hogy annyi emberrel birjanak.“ — Bayonneból sept. 30iki levelek szerint 3mad nap előtt Cordova és Jaureguy 6000 gya-

log és 100 lovas főnyi seregei Bastanvölgybe értek. Jaureguy Etchalar felé jött, 's a' carlosiakat véletlenül megtámadta, kik nem vélték a' királyné sergeinek e' ponton általjuthatásukat. Azután két csapatra oszlottak; az egyik ugyan Euguy, a' másik pedig Saldias felé fordult. Jaureguy Etchalarban néhány carlosi beteget, sérültet és szökevény háznépet fogott el. Cordova Odolaga hegyszorosba nyomult, 's néhány tüzelést kelle kiállania a' carlosiaktól, kik a' magasokon tanyáznak. Mihelyt a' völgybe ért, számos személy azonnal elhagyá azt, 's a' hegyek közé futott el. — Guibelalde e' napokban mintegy 460 fiatal embert vitt el magával Guipuzcoábó, kik majd ezen tartomány 4ik csapatját képezendik. Zamalacarreguy 27kén 4 csapata 's lovasságával Nagedanóban tartózkodott Amescoa völgyben, Rodil pedig övéivel Salvatierra de Alabában. — Rodil megértvén, hogy Mina betegeskedése miatt a' fővezérséget nem veheti által még, azonnal eltökélé a' sereg kormányát Mina eljöveteleig megtartani s' 7ber 28kán Pamplonából indult ki Zubiri ellen. — Madridban (7ber 27ki hírek szerint) 's környékén egy carlosi összeesküvés nyomába jutottak, melly két ezer jól fegyverzett főnél többül állott. Sok személyt fogtanak el, de a' csend nem zavartatott meg. — Egy hajót, melly pénzt szállított a' királynéiak számára Behobieból St. Sebastianba, 400 insurgents majd elcsipett, midőn az a' Bidassoán levitorlázna, hanem a' hajókapitány e' zsákmány-szándéklóknak Fuentearabiában véletlen megjelentükön megütödvén, megfeszített erőködéssel a' tulsó part-ra menekedett hajóstul 's kincsestül. Konczukot így elurranni látván a' martalóczok, bosszújokban egy ifjat czipeltek el magokkal zsákmányul, a' királyné-pártiak pedig megtorlásul 4 ismeretes carlosit hurezoltak el Fuentearabiából. Mina, noha ágyban fekvő beteg, még is elfogadá a' navarrai parancsnokságot, 20 napot kötvén ki egészsége visszaállítására. — Következő telegraphi közlemény ért Bayonneból oct. 3ról reggel 6 órakor és Madridból sept. 30ról oct. 5kén 1 óra után 43 perczcel Párisba: „A' francia követ a' spanyol udvarnál a' külső ügyek minister urához: A' procuradorkamara mai ülésében (sept. 30.) biztossága javaslata ellenére az adósságnak hitelezetbelire 's tartozásbelire (activ és passiv) fölosztatását, olly arányban, hogy két harmada hitelezetbeli, egy harmada tartozásbeli legyen, elfogadá. A' hiteles másolatért: a' telegraphi vonal igazgatója: Foy Alfonz.“

ANGLIA.

Sept. 27dikén választatott meg Winchester Henry, alderman, mesterségére nézve kézműves (készciszár) jövő évre London lordmayorjának. Az

angol lapok említik, hogy a' spanyol procurador-kamara karzatán számos asszonyosság is megszokott jelenni. Mindnyája heves politikázó, 's keveset kivéve valamennyi az oppositio részén van. Azonban ez asszonyosságok épen nem rútak. E' szépségek jelenléte a' tribuna reservadát igen fölleveníti, némellyek nem is örömet látják őket ott, mert azt hiszik, elvonják a' hallgatók figyelmét a' vitától. Az 1823ki cortes üléseibe nem volt szabad asszonyosságoknak menni, de az asszonyok e' tilalmat kijátszották, 's férfi ruhában jelenének meg a' karzatokon. — Jamaikából aug. 19ről meglehetőleg nyugtató hírek érkeztek a' négerekről. A' tartománygyűlés sept. 9ig halasztotta el, 's a' kormányzó felszólítást bocsátott az eddigi rabszolgákhoz. — Grandából aug. 19ről jött hírek szerint a' négerek morogva mentek e' napon munkára, 's két tanyán dolgozni sem akartak. A' polgári hatóság gyors rendszabásokat tett, a' csábítókat elfogató, nyomban megbünteté, mi a' többit is nyugalomra bírta. — Talagon, és St. Vinczén a' négerek csöndesen viselék még eddig magokat, csak az utóbbi szigeten nyugtalanokdottak a' néger nők egy kevéssé, minthogy a' dolgok újrende által némi kedvezésektől fosztatnak meg. — Jamaikából, Britt-Guianából 's Bahamából is jöttek túlóráítások. Jamaikában csak St. Anna egyházkörben mutatkozott némi nyugtalanosság, de azt a' kormányzó gyors és hathatós rendszabásai azonnal elnyomták. A' sziget egyéb részein a' béke nem haborítatott meg. A' rabszolgaságból az inaskodási időre átmenés igen megnyugtatólag történt meg. Aug. 1jét, mint a' fölszabadulás napját ajtatoskodásban tölték. A' dissenterek kápolnájiban egymás után többször tartaték isteni szolgálat, 's az utczákon e' napon egyetlenegy ittast sem leheté látni. A' következett nap, szombat, munka és pihenés közt mult el. Számos helyen a' rabszolgáknak e' felszabadulást előző estvén lakomát adtak, több tanyán, v. ültetvényen a' birtokosak marhákat vágattak le, 's húst osztottak ki a' fölszabadult négerség közt, szokott ünnepi osztályrészükön, mint czukron, rumon, és beszózt halon kívül. Vasárnap az egyházak szokatlanul tömve valának, 's a' nap szép csendel mult el. A' bekövetkezett hétfőn mindenütt nagyobb örömmel menének munkára mint eddig.

Habár Bentink lordot egyszerű erkölcsű férfinak tartják is, pogyásza vitelére mindazáltal, ha nyugotindiai kormányzóképen utazik, 103 elefánt-ra, 1300 tevére 's 800 ökrös szekerre van szüksége, 's előlött kíséretül egy lovag és egy gyalog ezredre. — Santanáról hirlik, hogy mexicói császárrá kíván kikiáltatni. S. Martát földrengés elsüllyeszté.

FRANCZIA ORSZÁG.

A' National Mina spanyol gen. vezérré ne-

veztetéséről következőleg elmékedik: „Mina kineveztetése spanyol seregi főparancsnokká Navarában komolyabb és fontosabb történet egyszerű vezér-választásnál. Vannak férfiak, kiknek neve véleményi 's elvi képviselő, 's kik nem individuum hanem képlet vagy symbolum gyanánt lépnek a' politikai színen föl. Mina ezekhez tartozik, mert ő mindig honja szabadsága mellett buzgott. Miután VII. Ferdinand özvegye két egymás után következett közbocsánatot hirdete, egyedül Mina záraték azokból ki, 's hagyaték idegen országban folyvást számúzve. Fülön rendelésre vala szükség, hogy e' hős szabadon térhessen hazájába vissza, mellyet olly vitézül véde kül berohanás ellen; 's midőn minden tisztségit, méltóságit, mellyeket a' constitutionalis korszakon szerze magának, e' rendelés által ismét visszanyeré, azon nemes választ adá, hogy ő azok elfogadásával addig várand, míg valamennyi vele rokonsorsu hasonló igazságot tapasztaland. Minát a' spanyolok spanyol Lafayette-nek nevezik, 's e' nevet rendülhetlen szilárd-ságával meggyőződéseiben, 's részrehajlatlansága, 's egyszerű de helyes és biztos értelme által érdemli meg. A' nyilvános véleménynek tehát gyorsan kellett előhaladnia, és szózatának hatalmasnak lennie, a' spanyol juste-milieunek (helyes közép) Sarsfieldet, Quesadát, Valdest és Rodilt mind elhasználnia, míg eltökélte magát Minát nevezni ki utódjokká. Nem tudjuk ugyan: megmaradt e' Zarco mint hadminister, de annyit gyaníthatunk, hogy ez hihetőleg inkább elbocsáttatási kérelmét nyujtotta be, mint a' sereg új főparancsnoka (Mina) kineveztetését aláírja; kiről, midőn még csak 8 nap előtt tartózkodva rebesgeté néhány nevét, azt mondá: „Ugyan mi jut eszetekbe? a' gyógyszer gonoszabb lenne a' betegségnél.“ Pedig e' gyógyszert kíváná már régen Spanyolország. Miután a' National még azt is elmondja, hogy Mina részint a' hely különösségei ismerteténél, részint azon magas bizodalomnál fogva, mellyel a' köznép iránta viseltetik, képes lesz a' guerilla-háborúnak véget vetni, következőleg folytatja elmékedését: „De átok van minden hamis állásu hatalmon, mert leghölcsebb rendszabályit is elrontja rettegősködésével. Igyfosztja meg a' spanyol ministerium e' férfit, kit kénytelenségből választá, előre minden eszköztül a' szerencsés sükerre. A' lázadásnak mind a' négy tartományban egy oka van: t. i. a' helybeli privilegiumok föntarthatása, egy ürügye t. i. d. Carlos öröklésjoga, csak egy csatamezője, t. i. Franciaország, Arragonia 's az Ebro, Asturia és a' tenger közti tér. Itt történnek a' seregek minden fejlései 's mozgásai. Eddig se megtámadás, se védelem felosztva nem volt; az egész munkáló sereg egy vezérré vala bizva. Mirenem

sen pedig Mendizabal urtól, ki sept. 23 és 24ke közti egész éjt nála virasztá. Ez utólsót megölelte, 's megköszönte neki azon szolgálatokat, mellyeket Portugáliának tett. Kivánta, hogy ne királyi gyászpompával, hanem csak mint a' portugáli seregfővezére temetessék el. Hamvadó tetemei, de minden esetre legalább szive Portóba vitessenek, mint dicsősége színhelyére. — Ugy látszik, aug. 29ike óta érzette vagy sejdítette, hogy sept. hónapon tul élni nem fog. E' sejdítést hitvesével is tudatá, 's arra kérte, ne hagyná őt el végső napjaiban, mit ő Felsege hiven is teljesíté. — Az új ministerium 24én estve képezetett. Palmella hg. a' ministertanács elnöke tárca nélkül; a' coimbrai püspök a' követház elnöke belminister; A. Barreto Ferraz, igazságminister; J. da Silva Carvalho, finantzminister; Terceira hg. hadminister; Villa real gr., külminister; A. Jose Freire (előbb hadminister) tengerügyi ministerré lett. A' Globe oct. 4én e' kinevezésekről azt mondja, hogy azok Carvalho unszoltára történtek, és Lissabonban kedvezőleg fogadtatának. Terceira hget a' sereg kedveli, 's ha észtehetsége nem nagy is, magai gen emberséges. A' coimbrai püspök köz tiszteletű férfit 's nyomos befolyást nyerhet az ifjú királyné elméjére. Barreto Ferraz ur feddetlen karakterű. Nem csudálhatni ugyan, de igen is örülhetni, hogy Palmella kész vala e' ministeriumba lépni. Silva Carvalho ur nélkül lehetetlenség lett volna ministeriumot képezni, mert a' lissaboni bank egyenesen kinyilatkoztatta, hogy Carvalho kiléptével, számolását a' kormánnyal bérekesztendi. Villa-real gr. derék ember, kinek szavában bizhatni. Palmella hg. a' pairkamara elnökségét ezentúl is viselendi. Alelnökké Trigoso nevezteték ki. Palmella hg. a' követháznak következő szókban adá tudtára azon elveket, mellyek az új igazgatást vezérlelendik: „törvényeket fog javaslanai, mellyek a' stathitelt mind kül- mind belföldön föntartani 's a' charta hatását eszközzeni képesek, 's mindent elkövetni, hogy valamennyi portugáli, bármi véleményü legyen is, a' királyné zászlója alá gyűlhessen, — 's a' charta constitutionalis szelleme valóban életre juthasson.

SPANYOLORSZÁG.

A' Moniteur octob. 5ről következő hirt ad Spanyolországból: „Bayonneból tegnapi közlemény jelenti, hogy Pamplonában legközelebb 10,000 embernyi segítséget vártak a' királyi őrseregből, melly számu katonaság 3 csapatból és két ezredből áll.“ A' Messenger erre megjegyzi: „hogy ezen csapatok és ezredeknek igen teljes számuaknak kell lenniök, hogy annyi emberrel bírjanak.“ — Bayonneból sept. 30iki levelek szerint 3mad nap előtt Cordova és Jaureguy 6000 gya-

log és 100 lovas főnyi seregei Bastanvölgybe értek. Jaureguy Etchalar felé jött, 's a' carlosiakat véletlenül megtámadta, kik nem vélték a' királyné seregeinek e' ponton általjuthatásukat. Azután két csapatra oszlottak; az egyik ugyan Euguy, a' másik pedig Saldias felé fordult. Jaureguy Etchalarban néhány carlosi beteget, sérültet és szökevény háznépet fogott el. Cordova Odolaga hegyszorosba nyomult, 's néhány tüzelést kelle kiállania a' carlosiaktól, kik a' magasokon tanyáznak. Mihelyt a' völgybe ért, számos személy azonnal elhagyá azt, 's a' hegyek közé futott el. — Guibelalde e' napokban mintegy 460 fiatal embert vitt el magával Guipuzcoából, kik majd ezen tartomány 4ik csapatját képezendik. Zamalacarreguy 27kén 4 csapatja 's lovasságával Naguedanóban tartózkodott Amescoa völgyben, Rodil pedig övéivel Salvatierra de Alabában. — Rodil megértvén, hogy Mina betegeskedése miatt a' fővezérséget nem veheti által még, azonnal eltökélé a' sereg kormányát Mina eljöveteleig megtartani s' 7ber 28kán Pamplonából indult ki Zubiri ellen. — Madridban (7ber 27ki hírek szerint) 's környékén egy carlosi összeesküvés nyomába jutottak, melly két ezer jól fegyverzett főnél többül állott. Sok személyt fogtanak el, de a' csend nem zavartatott meg. — Egy hajót, melly pénzt szállított a' királynéiak számára Behobiebol St. Sebastianba, 400 insurgents majd elcsipett, midőn az a' Bidassoán levitorlázna, hanem a' hajókapitány e' zsákmány-szándéklóknak Fuentearabiában véletlen megjelentükön megütődvén, megfeszített erőködéssel a' tulsó part-ra menekedett hajóstul 's kincsestül. Konczukot így elurranni látván a' martalócok, bosszújokban egy ifjat czipeltek el magokkal zsákmányul, a' királyné-pártiak pedig megtorlásul 4 ismeretes carlosit hurczoltak el Fuentearabiából. Mina, noha ágyban fekvő beteg, még is elfogadá a' navarrai parancsnokságot, 20 napot kötvén ki egészsége visszaállítására. — Következő telegraphi közlemény ért Bayonneból oct. 3ról reggel 6 órakor és Madridból sept. 30ról oct. 5kén 1 óra után 43 perczel Párisba: „A' franczia követ a' spanyol udvarnál a' külső ügyek minister urához: A' procuradorkamara mai ülésében (sept. 30.) bizossága javaslata ellenére az adósságnak hitelezetbelire 's tartozásbelire (activ és passiv) fölosztatását, olly arányban, hogy két harmada hitelezetbeli, egy harmada tartozásbeli legyen, elfogadá. A' hiteles másolatért: a' telegraphi vonal igazgatója: Foy Alfonz.“

ANGLIA.

Sept. 27dikén választatott meg Winchester Henry, alderman, mesterségére nézve kézműves (készsizár) jövő évre London lordmayorjának. Az

angol lapok említik, hogy a' spanyol procurador-kamara karzatin számos asszonyosság is megszokott jelenni. Mindnyája heves politikázó, 's keveset kivéve valamennyi az oppositio részén van. Azonban ez asszonyosságok épen nem rútak. E' szépségek jelenléte a' tribuna reservadát igen föleleveníti, némellyek nem is örömet látják őket ott, mert azt hiszik, elvonják a' hallgatók figyelmét a' vitától. Az 1823ki cortes üléseibe nem volt szabad asszonyosságoknak menni, de az asszonyok e' tilalmat kijátszották, 's férfi ruhában jelenének meg a' karzatokon. — Jamaikából aug. 19ről meglehetőleg nyugtató hírek érkeztek a' négerekről. A' tartománygyűlés sept. 9ig halasztatott el, 's a' kormányzó felszólítást bocsátott az eddigi rabszolgákhoz. — Grandából aug. 19ről jött hírek szerint a' négerek morogva mentek e' napon munkára, 's két tanyán dolgozni sem akartak. A' polgári hatóság gyors rendszabásokat tett, a' csábítókat elfogató, nyomban megbünteté, mi a' többit is nyugalomra bírta. — Talagon, és St. Vinczén a' négerek csöndesen viselők még eddig magokat, csak az utóbbi szigeten nyugtalanokdtek a' négerek egy kevéssé, minthogy a' dolgok újrende által némi kedvezésektől foszthatnak meg. — Jamaikából, Britt-Guianából 's Bahamából is jöttek túlórsítások. Jamaikában csak St. Anna egyházkörben mutatkozott némi nyugtalanság, de azt a' kormányzó gyors és hathatós rendszabásai azonnal elnyomták. A' sziget egyéb részein a' béke nem haborítatott meg. A' rabszolgaságból az inaskodási időre átmenés igen megnyugtatólag történt meg. Aug. 1jét, mint a' fölszabadulás napját ajtatoskodásban tölték. A' dissenterek kápolnájiban egymás után többször tartaték isteni szolgálat, 's az utczákon e' napon egyetlenegy ittast sem leheté látni. A' következő nap, szombat, munka és pihenés közt mult el. Számos helyen a' rabszolgáknak e' felszabadulást előző estvén lakomát adtak, több tanyán, v. ültetvényen a' birtokosak marhákat vágattak le, 's hust osztottak ki a' fölszabadult négerség közt, szokott ünnepi osztályrészükön, mint czukron, rumon, és beszózt halon kívül. Vasárnap az egyházak szokatlanul tömve valának, 's a' nap szép esendel mult el. A' bekövetkezett hétfőn mindenütt nagyobb örömmel menének munkára mint eddig.

Habár Bentink lordot egyszerű erkölcsű férfiak tartják is, pogyásza vitelére mindazáltal, ha nyugotindiai kormányzóképen utazik, 103 elefánt-ra, 1300 tevére 's 800 ökrös szekerre van szüksége, 's e' fölött kiséretül egy lovag és egy gyalog ezredre. — Santanáról hirlik, hogy mexicói császárrá kíván kikiáltatni. S. Martát földrengés elsülyeszté.

FRANCZIAORSZÁG.

A' National Mina spanyol gen. vezérré ne-

veztetéséről következőleg elmélkedik: „Mina kineveztetése spanyol seregi főparancsnokká Navarában komolyabb és fontosabb történet egyszerű vezér-választásnál. Vannak férfiak, kiknek neve véleményi 's elvi képviselő, 's kik nem individuum hanem képlet vagy symbolum gyanánt lépnek a' politikai színen föl. Mina ezekhez tartozik, mert ő mindig honja szabadsága mellett buzgott. Miután VII. Ferdinand özvegye két egymás után következő közböcsánatot hirdete, egyedül Mina záraték azokból ki, 's hagyaték idegen országban folyvástszámüzve. Fülön rendelésre vala szükség, hogy e' hős szabadon térhessen hazájába vissza, mellyet olly vitézül véde kül berohanás ellen; 's midőn minden tisztségit, méltóságit, mellyeket a' constitutionalis korszakon szerze magának, e' rendelés által ismét visszanyeré, azon nemes választ adá, hogy ő azok elfogadásával addig várand, míg valamennyi vele rokonsorsu hasonló igazságot tapasztaland. Minát a' spanyolok spanyol Lafayette-nek nevezik, 's e' nevet rendülhetlen szilárd-ságával meggyőződéseiben, 's részrehajlatlansága, 's egyszerű de helyes és biztos értelme által érdemli meg. A' nyilvános véleménynek tehát gyorsan kellett előhaladnia, és szózatának hatalmasnak lennie, a' spanyol juste-milieunek (helyes közép) Sarsfieldet, Quesadát, Valdest és Rodilt mind elhasználnia, míg eltökélte magát Minát nevezni ki utódjokká. Nem tudjuk ugyan: megmaradt e' Zarco mint hadminister, de annyit gyaníthatunk, hogy ez hihetőleg inkább elbocsáttatási kérelmét nyujtotta be, mint a' sereg új főparancsnoka (Mina) kineveztetését aláírja; kiről, midőn még csak 8 nap előtt tartózkodva rebesgeté néhány nevét, azt mondá: „Ugyan mi jut eszetekbe? a' gyógyszer gonoszabb lenne a' betegségnél.“ Pedig e' gyógyszert kíváná már régen Spanyolország. Miután a' National még azt is elmondja, hogy Mina részint a' hely különösségei ismerteténél, részint azon magas bizodalomnál fogva, mellyel a' köznép iránta viseltetik, képes lesz a' guerilla-háborunak véget vetni, következőleg folytatja elmélkedését: „De átok van minden hamis állásu hatalmon, mert legbőlcsebb rendszabályit is elrontja rettegősködésével. Igyfosztja meg a' spanyol ministerium e' férfit, kit kénytelenségből választá, előre minden eszköztül a' szerencsés sükerre. A' lázadásnak mind a' négy tartományban egy oka van: t. i. a' helybeli privilegiumok föntarthatása, egy ürügye t. i. d. Carlos öröklésjoga, csak egy csatamezője, t. i. Franciaország, Arragonia 's az Ebro, Asturia és a' tenger közti tér. Itt történnek a' seregek minden fejlései 's mozgásai. Eddig se megtámadás, se védelem felosztva nem volt; az egész munkáló sereg egy vezérré vala bizva. Mirenem

birta most a' bizalmatlanság azokat, kik kényteleneknek láták magokat Mina karjaiban keresni menedéket. A' seregből két haditéstet csinálnak 's a' tartományokból két parancsnokságot. Mina csak az egyiket kapja, t. i. Navarrát, a' baski tartományok pedig más kézen maradnak, 's mintha e' felosztás még nem volna elég, Mina hatalmát még azzal osztják meg, hogy versenytársat, ellenséget adnak melléje Armidez grófban, kit navarrai alkirálynak neveznek, 's tiszteivé azokat, kik 1830-ban ellene harczoltanak. — September 30-ki kir. rendelés Aymard báró altábornagyot, pair-méltóságra emeli. — A' journal des Débats megemlítvén, mi nagy megkülönböztéssel fogadá Lajos-F. a' török követséget, leírja ennek új szabásu katonaköntösét, 's miután kimondá ítéletét Namik basáról 's Mustafa Reschid beyről, így folytatja czikelyét: „Valamennyi töröknek arczbélyege szelidség; de nem lealázott 's elfajult népi szelidség, hanem nemes szelidség, melly méltóságot nem zár ki. E' vonás czimerező a' napkeleti népek ábrázatján, kiket csak vallásuk tön kegyetlenekké. A' fatalista török, ki t. i. saját életét semmire becsüli, szomszédja életét sem fogja nagyra becsülni. De férjen csak hozzá civilisatio, javíttassék erkölcs, vallása, neveltetése, az ázsiai karakter szelidsége hatalmasan fogja segíteni a' javítót, 's az válik kitörülhetlen typusává (bélyegévé) a' megújult 's ujjaszült Keletnek. A' reform elkezdődött; az új követség törökjei formaruhánkat viselik, nem ujaikkal esznek többé, 's borunkat isszák.“(minthamár ez mind elég volna.) A' National erre megjegyzi: „A' török soha sem volt igen mulattató, de soha őt untatóbbnak még nem láttuk, mint a' j. d. Débatsban, e' feszes szűk viseletben a' nagy vállrojtok ál-aranya által olly szegény esicsomával piperézve, inkább ohajtánók régi törökinket vissza, szép nagy szakállaik, turbánjok, schawljaik és gyilkáikkal. A' civilisatio elég rutakká tevé őket, minthogy a' j. des Débats szerint Prussia katonai divatát adá nekik. — A' poitiersi tudós-gyülekezetbe a' párisi munkások Beranger urat küldék követül. Utasításában következő helyeket olvashatni: „Mi alulirt munkások 's munkásnők, polgárok 's polgár nők, jövedelem-birtokosak és birtokos nők, tudósak és művészek adjuk tudtukul mindeneknek a' kiket illethet, hogy miután Beranger Ferencz Károly pajtásunk 's barátunk (szül. 1733 év sept. 26-án), előbb órás, most tudós, azon szándékát nyilvánítja előttünk, hogy a' jövő sept. 7-én Poitiersben tartandó tudományos gyülekezetre készül menni, 's ott az emberi társaság haladása érdekeiben némi javaslatokat tenni, 's következőkre tön bennünket figyelmesekké: 1) Valamennyi ország statusférjait arra figyelmeztetni a' világon, hogy

a' vámok lépcsőnként törültsessenek el. 2) Az oktatás nagy lézagira figyelmeztetni ugyanazokat, 's hogy minden kerületben legalább egy tetteges művészi, kéz és földművesi iskola állíttassék minélelőbb föl. 3) Figyelmessé tenni a' munkabér aggasztó csökkenésére, különösen az aszszonyokéra. 4) Éreztetni a' kormányval, melly igen sürgetve szükséges a' nő-nemi neveléssel foglalkoznia. 5) Mindenek figyelmét a' kitett 's zabgyermek szaporodására fordítani, 's hogy az újabb országok e' sebének okai nyomoztatnának ki, azon eszközökkel egyetemben, mellyek azt enyhíteni képesek. Mi barátunk eszméit (ideáit) 's javaslatit jóknak találván, megkértük őt, hogy a' poitiersi t. gyülekezetben képviselőnk legyen, 's azért uti költségeit is megajánlottuk. — Isten vezérelje 's világítsa őt! Ha politikai kérdések találnának szóba jöni, bármi színűek lennének is, azokat barátunk belátására és szive érzelmire hagyjuk, rend és békeszeretésében 's okosságában bizván. Allg. Z. — A' spanyol pénzalappal kereskedő tőzsérek veszteségit julius óta Párisban 200 millio frankra teszik, Londonban 120ra, Berlinben 50re, Frankfurtban 70re, Antverpben 30ra, Brüsselen 15re, Amsterdamban 25re, Bécsben 10re; összesen egész Európában 500 millióra 's kiszámolták, hogy ha a' spanyol papirosok becse ismét hirtelen fölrugna, szintannyi veszteség kerülne belőlük. — St. Pélagieben a' politikai foglyok közt némi zavargás ütött ki, de azt a' fölvigyzóság azonnal lecsillapítá. A' foglyok Gervais drt választák védjökül a' közönség előtt, minthogy a' j. de Paris ezen történetet szokása szerint igen elcsavarta. — Toulonból sept. 27-ről írják, hogy a' réven ott az előbbi nap óta olly élénk mozgást vehetni észre, mintha valami új kiesapásra készülne a' hajósereg. Valamennyi műhely előkészületeken dolgozik, mellyekre a' hajó-osztálynak szüksége van. E' munka már előbbi elutaztakor is megtörtént. A' hajó-osztály mint mondják oct. 1-én induland el. A' legénység teljes számu 's eleség bőven van mindenik hajón, 's minden olly készen, mintha hosszú hadra készülne a' hajósereg. — Azon körülményből is, hogy Palmella lett Portugália első ministere, sokan hűlni hiszik az angol-francia szövetséget; sokan abból is jósolgatnak, hogy Fontainebleauban Pozzo di Borgo a' királyné mellett ült, meg hogy Werther a' perosz követ nőtül egy hintóban ült a' királlyal. Lajos-F. kezét nyujt ugyan Pozzonak, ebédelget vele, kocsizgat Wertherrel is, de azért politikát nem változtat.

GÖRÖGORSZÁG.

Fallmerayer müncheni tanító Görögországban 3 év óta utazgat. E' férfi heves ostromlója vala Thiers azon állításának, hogy a' mostani görög

rögök a' régi hellenek ivadékai. Véleményétől Fallmerayer ur nem csak egészen elállott, sőt az írja, hogy Spartában (a' megyében) néhány falura talált, mellyek lakosai a' régi görög nyelvet meglehetősen credetiséggel beszélik is. Nézete továbbá az, hogy Görögországnak csak nyugalomra van szüksége, hogy a' régi görög nyelvet a' nemzet elfogadja. Már is számos történetíró, költész és nyelvtanító támadt, kik dicséretes fáradsággal 's némi sikerrel ügyekeznek sok régi görög nyelvformát mint az önálló infinitívust, a' régi participialis szóközt, 's a' régi periodusokat használni. Egyszersmind gazdagítgatják a' nyelvet számos új szóval. Az országot össze vissza járdalják, hogy a' nép szájában forgó szokat és szójárásokat följegyezzék, és szótárba gyűjtsék. Továbbá nem csak azon régi görög szokat gyűjtötték össze már, mellyek eddig a' szótárnokok (Lexicographok) előtt rejtve valának, hanem a' régi görög nyelv szótárai által az ujjögörög nyelv művelésére is hatni ügyekeztek. Az ó Hellas nyelve tehát még él Görögországban. — Egy naupliai levél aug. 10ről többek közt így elmélkedik Görögország állapotjáról: „Mit várhatni már most a' kormányástól? Bármi ügyesség, tudomány és emberséggel bir is Armanperg gr., még sem isméretes eléggé a' nemzet nyelvével, a' néppel, erkölcsi és szokásaival; 's mit remélhetni azon bajoroktól, kik Görögországot jönek igazgatni? bár ne csalódjanak a' szükség kitudásában, 's ehez képest a' megválasztásban! Mi kell Görögországnak? tán munkás, ki íróasztal mellett csomó irományokat dolgozzon föl, terveket, v. rendelkezet, jegyzőkönyveket 's leírásokat készítsen? mit Europa egyéb részeiben jó munkás, practicus embereknek neveznek? Itt az illy igazgatási rendszer minden sikere semmi, mert a' nép nem ismeri, rá még nincs megérve, 's az irkálást szívéből gyűlöli. A' ki itt munkálni akar, annak személyesen kell föllépni és behatni, neki a' hely színeére kell menni, 's az emberekkel ott tanácskozni, őket ott értesíteni arról, mit akarniok kell, 's őket mindenben tetteleg segíteni. Olyan ma is Görögország, mint az ókorban, hol mindent személyes bizodalom, személyes föllépés intéz el. Továbbá midőn valamely lesüllyedű nemzetet emelni kell, feddhetetlen karakterű 's életű férfiakra kell kormányát bízni. Nem finomság, álnokság vagy ármány 's titkos mesterség az, mi e' nemzetet tiszteletre bírja; mert a' görög annak nagyobb finomságot, mélyebb ravasságot, 's titkosabb mesterségeket gördít ellenébe. Ellenben mély belátás iránt, ha erénnyel van egybekötve, nagy tisztelettel vannak. Csupán az erény azon egyetlen hatalom, melly bizodalmat gerjeszt, minden egyéb számolás csalfa 's nem állhat meg sokáig. Az illető ministerek (Theocharis és Schei-

cas) ügyetlenségére mutat az is, hogy Görögországnak mindedig sincs se pénzügye (financz) sem iskolája, sem egyháza, sem igazságszolgáltatása rendén. Egyház helyett status egyházi örrend van. Szinte így van a' községi szerkezettel, a' katonasággal, 's a' hajósereggel is a' dolog. Most általjában azt várhatni, hogy Görögországba görög rendszert hozandanak, nem németet az igazgatás gyámolítására. Ezt várja most a' nyilvános vélemény feszülten; kevés hétig, legföljebb hónapig a' remény még csak eltengeti a' nemzetet 's csöndesen várja be a' történetdőt, de azontul a' megelégedés ismét buzongásra fog kitörni. — Most a' tisztelkedések tartanak még.

A' kormányás elnöke (Armanperg gr.) néhány nap óta beteges. Mint hirlik, a' király 's kormányás Athenébe készül, azt ujjolag fővárossá nyilvánítani ünnepélyesen. Már nagy készülétek is tétetnek ott e' miatt. Az napon a' Parthenon megújításra is le fogják az első talpkövet tenni. Klenze titkos tanácsos intézi e' munkákat. A' propylaeonok már nyitvák. Egyszersmind új város alapját vetendik meg a' Piraeus (rév) mellett. A' skióták gyarmatként akarnak ott megtelepülni. Azt is rebesgetik, hogy a' kormányás Athenébe tesz által. — Sept. 6iki hir szerint a' király még az nap csakugyan elindult Athenébe, hol három nap fog mulatni, 's azután Rumeliát meglátogatni. A' belügyi 's hadminister Athenéig fogják a' királyt kísélni. A' peloponnesusi lázadás főbebei Mitro Petrova nevűn kívül mindnyájan foglyok. A' mezei lakosok mind kiadák őket a' palikárság fejének. A' lázadást most már bevégezettnek nézhetni. A' teljes közbocsánat azokra, kik a' majnai nyugtalanságokban részt vettek, megjelent már a' kormánylapban. E' kedvező fordulatokra ezt jegyzi egy naupliai levél: „A' lázadás kitörtekor azt hívék a' zendítők, hogy a' nép hozzájok fog állani, mi meg is történt volna, ha a' kormányás épen akkor nem változik. E' változásra azonban inkább be akará nyugton várni a' jövendőt, mint harcra kelni, 's annál inkább, mivel azon férjfi (Armanperg gr.) kezében látta már most a' hatalmat, kiből legtöbb bizodalma volt 's e' bizodalomnak már első rendszabásával is megfelelt.“

TÖRÖKORSZÁG.

Alexandriai hírek szerint, mihelyt megérté Ali, hogy az angol kormány kész a' gőzhajózást Keletindianak Aegyptuson keresztül létesíteni, azonnal parancsot ada, hogy Suezről Cairóig vasut építtessék, 's a' terv kidolgozta után a' kivitelre szükséges eszközöket tüstént megrendelék Angliában, 's már alkudozásba is bocsátkozott az ezen uton járandó áruktól veendő vám iránt. A' basa törökországi viszonyaira nézve mindenre kész. Azt

nyilvánítá, hogy ha a' szultán öt tölcsapongókövetelésknél fogva új háboruba keverné, azonnal függetlenné hirdeté ki magát, 's függetlenségét kardjával fogná védelmezni, akár találna szövetségest, akár nem. Ifjui teljes vidorsággal tökélté magát ez esetben hajóserge vezérletinek személyes átvételére; 's hogy az első kedvező alkalommal ütközetre bírja az ellenséget, egyszersmind Ibrahim basát is elég fegyveres erővel fogná ellátni, 's ez által minden megtámadást a' szárazról elhárítani. E' nyilatkozásnak némi fontosságot ad azon isméretes körülmény is, hogy a' porta készületeinek Ali ellen Anglia kereken ellenmondott, 's az orosz kabinetsem tartá tanácsosnak segíteni azt Ali ellen. Leginkább vijja pedig a' szultán keblét azon tapasztalás, hogy a' sereg kedvetlenül veszi szövetségét Russziával, mellynél fogvást midőn a' katonaság azon parancsot vette, hogy Ibrahim ellen induljon, oda nyilatkozott, hogy ők hitsorsosaik ellen harcolni nem fognak, kiknek vezére nyomja ugyan a' népet, de legalább nem Russzia szolgálja. Ez a' szultánt igen elcsüggeszté. — A' Morning-Herald szerint a' török seregben összeküvés fődöztetett föl a' szultán élete ellen, mellynek következésiben 6 vagy 7 főtiszt zázaték össze. — A' Reis - effendi különféle követségekhez körlevelet bocsátott, mellyben arról tudósítja őket, hogy a' szultán Moldva- és Oláhországnak több kiváltság közt azon jogot is engedé, hogy saját nemzeti lobogót viseljen. Ehez még azon kérelem is kapcsolaték: hogy e' lobogó szintazon tiszteletben tartassék, millyennel az osman (török) lobogó bir. A' lobogó sárga mezőn vörös négyseget visel három csillaggal, 's alant egy sast keresztel. — A' dögmirigy ugyan alább hagyott valamivel mérgéből, de azt csak annak tulajdonítják, hogy a' hold utolsó negyedében mindig csökkenni szokott dühe, a' megújuló holddal pedig az is új erőre kap.

C H I N A.

Cantonban sok jót várnak a' szabad kereskedés megnyílásától Angliával. Az időjárás Chinában igen kedvező vala (aprilisig), a' lakosok bőaratást reménylettek. De némelly tartományban szükség, sőt éhség is uralkodott. — Cantonban angol-chinai kalendarium fog megjelenni. — A' nyugtalanságok 's háborgások a' kormány már lecsillapítá. A' mostani chinai császárt népe igen nagyon tiszteli, 's magas dicsőretil szólnak róla; de mióta a' „sárkányszökén“ ül, az országot egyik szerencsétlenség után a' másik éri. Áradások, szárazság, éhség, lázadások 's egyéb inségek foly-

vást sarkalják egymást a' tág birodalomban. Kinek pénze van, vehet élelmet eleget, de nagy áron, 's minthogy azt kevesen tehetik, rablás és fosztás mindennapi divatú mindenszerte. Naponként sok szerencsétlen gonosztevőt hordanak össze, kiket keményen büntetnek. Pekingben 20 vagy 30 husárosra egyenként 100 botot verettek, 's három évi deportációra ítélték, mert ökröt vágtak le, pedig többnyire mohammedanusok szegények, kiknek tilalmas a' disznóhús-étel, 's a' pogány ur most a' marhahusételt is megtiltja nekik. A' pekingi hírlapban (a' kormány szerkesztése alatt) a' „dicsőség és ész“ ő felsége országlása 13ik év, 10 hónap 26ad napi szám 20 oldala van tele a' főbenjáró törvényszék tudósításával a' császárhoz, az ökörvágók nyomoztatá, a' vallomása és bűnhődéséről. A' törvényes üldözés elmaradt volna, ha a' vétkesek pénzt fizetnek váltságul. A' hust a' kormány elkoboztatá, 's minthogy eladni szegénylé, a' szegények közt osztatá föl; de a' bőröket „a' dicsőség és ész“ a' kincstár számára pénzzé tette.

N É M E T A L F Ö L D.

Brüsszelben ünnepélyesen megülltek (a' revolutio emlékezetére) a' septembri napokat. Első napon gyásztisztelet tartaték a' revolutio elhullott hősei emlékezetére; melly végre sz. Gudula egyházban már ezelőtt nagy készülétek valának téve. Az ünnepre összegyült idegenek száma olly töménytelen volt, hogy szállást sem kaphattak a' vendégházakban. 7 órakor megkondultak a' harangok, 's a' tiszteletlővések is megdördültek. A' Gudula egyház pompásan ki vala világítva, 's közepén szép gyászokorsó álla. A' kar feketén vala bevonva. Az oszlopokon a' belga háromszínű zászlót leheté látni. Az ünnepélyes nagy misén valamennyi felsőbb hatóság, ministerek, a' diplomatikai kar, katonai főtiszttség, 's a' septembri sérültek 's a' t. voltak jelen. — Cherubini requiemét 50 énekes, és 70 hangász adá igen jól. Mise után a' septembri férfiak Mellinet gen. vezérlete alatt mély esönddel a' mártir-tér felé léptettek, hol a' brabanti és marseillei dalok zengtek. A' nyugalom mind végig nem háborított meg. — A' király azután a' septembri napok emlékezetére a' sérültek közt kereszteteket osztata ki; kiknek ugyan ez napon a' városháznál Mellinet gen. elnöklete alatt nagy lakomát adtak. — A' Constitutionnel des Flandres szerint bizonyos hírlap után egy borzasztó tett részleteit közli. Goewert József brüsseli hajós t. i. engedelmet nyert a' hollandi hatóságoktól Hollandba utazhatásra, 's midőn Dordrechtbe ért, a' porság vadkegyetlenül konzolta föl.